TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20794
Tarih : 23.10.2026

10/4892

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyarbakır ve bölge illerinde çocuklar ve gençler arasında uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımının boyutlarının, kullanımın yaygınlaşmasına yol açan toplumsal ve ekonomik koşulların, koruyucu ve önleyici hizmetlerin yeterliliğinin, tedavi ve rehabilitasyona erişimde yaşanan sorunların araştırılması ve bağımlılıkla mücadelede bütüncül, hak temelli kamu politikalarının belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımı, Türkiye'de özellikle çocuklar ve gençler açısından önemli bir halk sağlığı ve toplumsal sorun oluşturmaktadır. Madde kullanımının erken yaşlarda başlaması, eğitimden kopuş, yoksulluk, işsizlik ve sosyal destek mekanizmalarının yetersizliği, bağımlılıkla mücadelede koruyucu ve önleyici politikaların önemini artırmaktadır.

Saha Araştırmaları Merkezinin (SAMER) Aralık 2025'te yayımladığı, Diyarbakır'ın Bağlar, Ergani ve Silvan ilçelerindeki 37 mahallede 1.514 gençle gerçekleştirilen saha araştırması, madde kullanımının boyutlarına ilişkin önemli bulgular ortaya koymuştur. Araştırmaya göre yaşamında en az bir kez uyuşturucu veya uyarıcı madde denediğini belirtenlerin oranı Bağlar'da yüzde 16,2, Ergani'de yüzde 12,8, Silvan'da yüzde 11,6'dır. Bu oranlar araştırmaya katılan gençlerin beyanlarına dayanmakta olup ilçelerin tamamına ilişkin resmî kullanım oranları olarak değerlendirilmemelidir.

Araştırmada maddeyle ilk tanışma yaşına ilişkin bulgular da dikkat çekmektedir. Bağlar'da madde deneyimi bulunanların yüzde 70,1'i, Ergani'de yüzde 65,6'sı ilk kullanımın 12–17 yaşlarında gerçekleştiğini belirtmiştir. Ergani'de yüzde 9,4'lük bir kesim ise ilk kullanım yaşını 5–11 olarak bildirmiştir. Bu veriler, çocukların erken yaşlardan itibaren karşı karşıya kaldıkları riskleri ve koruyucu hizmetlerin güçlendirilmesi ihtiyacını göstermektedir.

SAMER'in araştırmasında Ergani'deki katılımcıların yüzde 53,8'inin gelir getirici bir işte çalışmadığı, Silvan'da ise yüzde 55,1'inin sosyal güvencesinin bulunmadığı belirtilmiştir. Üç ilçede madde deneyimi bulunan görüşmecilerin yaklaşık yüzde 80–85'inin profesyonel destek almadığı aktarılmıştır. Bu bulgular, bağımlılıkla mücadelede ekonomik güvencesizlik, eğitim, istihdam ve sağlık hizmetlerine erişim gibi sorunların birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Diyarbakır'ın Çınar ilçesinde 19–20 Eylül 2026 tarihlerinde altı mahallede, 15–29 yaş aralığındaki 538 gençle gerçekleştirilen araştırmada ise katılımcıların yüzde 10,4'ünün yaşamında en az bir kez uyuşturucu veya uyarıcı madde denediği, yüzde 7,2'sinin güncel olarak veya dönemsel biçimde madde kullandığı belirlenmiştir. İlk kullanım yaşı ortalama 16 olarak açıklanmıştır. Bu sonuçlar, gençlere yönelik erken müdahale, danışmanlık, tedaviye yönlendirme ve sosyal destek hizmetlerinin önemini göstermektedir.

SAMER'in Ağustos 2026'da yayımladığı Diyarbakır ve Mardin ilçelerine ilişkin rapor da Bağlar, Bismil, Silvan, Ergani ve Derik'te yürütülen saha çalışmalarını kapsamaktadır. Raporda eğitimden kopuş, ekonomik güvencesizlik, gençlerin sosyal ve kültürel olanaklara erişimi, mahallelerdeki güvenli kamusal alanların yetersizliği ve destek mekanizmalarının eksikliği ele alınmaktadır. Bu çalışmalar, uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımının toplumsal koşullarla birlikte incelenmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Bağımlılıkla mücadelede tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin kapasitesi de önemli bir sorun alanıdır. Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesinin Ocak 2026'da yayımladığı bilgilere göre kentteki Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezinin (AMATEM) 32, Çocuk ve Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezinin (ÇEMATEM) ise 18 yatak kapasitesi

bulunmaktadır. Ancak bu merkezlerin yıllık başvuru sayıları, doluluk oranları, bekleme süreleri, çevre illerden gelen hasta sayıları ve tedavi sonrası takip hizmetlerine ilişkin güncel verilerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Diyarbakır'ın yanı sıra Mardin, Batman, Şırnak, Şanlıurfa ve diğer bölge illerinde uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımına ilişkin güncel, karşılaştırılabilir ve kamuoyuna açık verilerin bulunması önem taşımaktadır. Özellikle çocuklar ve gençler arasında kullanımın yaş, cinsiyet, ilçe ve madde türlerine göre dağılımı ile tedaviye erişim durumunun belirlenmesi, bölgenin ihtiyaçlarına uygun politikaların geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımıyla mücadele, madde ticaretine yönelik güvenlik tedbirleriyle birlikte koruyucu sağlık hizmetlerini, eğitim politikalarını, genç istihdamını, sosyal hizmetleri ve yerel yönetimlerin çalışmalarını kapsayan bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir. Çocukların ve gençlerin ücretsiz spor, kültür, sanat ve eğitim faaliyetlerine erişiminin artırılması, güvenli yaşam alanlarının oluşturulması, ailelere psikososyal destek sunulması ve tedavi sonrasında toplumsal yaşama katılımın desteklenmesi önem taşımaktadır.

Bağımlılıkla mücadelede çocukların üstün yararını esas alan, madde kullanan kişilerin damgalanmadan sağlık ve sosyal hizmetlere ulaşmasını sağlayan politikalar geliştirilmelidir. Özellikle kırsal ilçelerde ve dezavantajlı mahallelerde yaşayan gençlerin ihtiyaçlarına uygun, erişilebilir ve anadilde destek sunabilen hizmetlerin oluşturulması, kamu kurumları ile yerel yönetimler arasında etkili koordinasyon sağlanması gerekmektedir.

Bu kapsamda Diyarbakır ve bölge illerinde uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımının boyutlarının, çocuklar ve gençler açısından ortaya çıkan risklerin, yoksulluk, işsizlik ve eğitimden kopuş gibi toplumsal koşulların, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin yeterliliğinin ve kamu kurumlarının koruyucu ve önleyici çalışmalarının araştırılması amacıyla Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3			
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	